

У 60-х роках минулого століття Т. Бьюзен зацікавився проблемою ефективного запам'ятовування та структурування інформації. Він запропонував ментальні карти, або «карти розуму», «карти пам'яті», «інтелект карти», «карти думки». Вони являють собою метод запису, що базується на візуальному мисленні, дозволяючи легко справлятися з інформаційним потоком. Перевага ментальних карт полягає в тому, що на одному листку паперу можна одразу побачити цілісну структуру лекції, навчальних тем, або цілих розділів із усіма взаємозв'язками та логікою їх викладання.

За допомогою ментальних карт доцільно вивчати економічні регіони України, а також окремі теми з регіональної економіки та екології. Основні етапи використання цієї методики наступні. На форматі горизонтально розташованого листка формату А3 розміщуємо в центрі у прямокутнику назву теми за якою складаємо карту (наприклад: Придніпровський район). Далі домальовуємо до основної теми гілки (блоки, розділи, або поняття), що пов'язані з центральною темою. Над кожною гілкою підписуємо ключові слова (наприклад: природно-ресурсний потенціал, промисловість, трудові ресурси). Можна також підібрати образи, які асоціюються з даними словами і намалювати над нашими гілками.

Поступово додаємо нові гілки до теми, а також до гілок, що відходять від неї. Таким чином, розширюється та збільшується наша карта. Обов'язково при цьому ми зберігаємо ієрархічність структури та послідовність понять (наприклад: паливно-енергетичний комплекс, паливна промисловість, електроенергетика, типи електростанцій та ін.).

Ближче до центру розміщуємо важливіші поняття, далі від центру — менш важливі. Завдяки такому радіальному розташуванню, легше працювати з картою. Гілки можна нумерувати цифрами, підказуючи, в якому порядку їх слід продивлятися. Стараємося так побудувати структуру, щоб від кожної гілки відходило максимум 3–4 відгалуження (наприклад: машинобудування: «Південмаш», «Мотор Січ», «АвтоЗАЗ»).

На такій карті регіону достатньо іноді всього 20–30 ключових слів, але вони можуть зберігати досить великий обсяг інформації. При можливості слід також використовувати картинки, візуальні образи, або прості символи як власні, так і загальноприйняті (наприклад: умовні позначки мінеральних ресурсів).

Розмірами букв можна кодувати інформацію, наприклад, якщо букви заглавні, то їх можна писати на головних гілках, якщо букви «строчні», то підписувати всі інші. Можна також використовувати і кольорові гілки, колір при цьому може нести смислове значення. Лінії першого порядку малюємо більш товстими. Це дозволяє зрозуміти, які елементи карти — головні; які — другорядні.

Окремі гілки ментальних карт можуть поєднуватися, показуючи зв'язки між різними елементами карти (наприклад: рудні ресурси — металургія). Правильно виконана ментальна карта повинна мати асоціативну та цілісну структуру. Цікаво відмітити, що ментальні карти, намальовані студентами від руки, мають свій індивідуальний стиль.

На нашу думку, використання ментальних карт — це один із самих перспективних методів, при зборі та структуруванні інформації. Ментальні карти зручні для сприйняття, незамінні також при фіксації тенденцій мозкового штурму, генерації ідей, пошуку необхідної інформації, плануванні проектів, фінансів і, навіть, організації власного часу.

Братчук Л.Й., к.е.н., доцент
кафедри регіональної економіки

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ КУРСУ «РЕГІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ»

Сьогодення вимагає інноваційних підходів до навчальної діяльності. Впровадження в освітню практику новітніх технологій передбачають навчання, виховання, формування навичок наукової роботи і управління заснованих на модернізованій дидактичній системі. Творче оволодіння величезним масивом наукових знань може бути досягнуто завдяки використанню сучасних, високо-ефективних методів навчання.

Впровадження інноваційних технологій в освіту має прагматичне значення, оскільки в умовах глобалізації воно сприяє підвищенню національного престижу освіти, технології і науки.

Необхідною умовою використання інноваційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти. Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує такі складові, як наука, нове педагогічне мислення, передовий перспективний досвід, досвід минулого, соціальні перетворення та інші джерела нових педагогічних новацій.

Упровадження інноваційних технологій має оптимізувати участь особистості в самотворенні, саморозвитку, забезпечити фахову та індивідуальну самодостатність. В інноваційних моделях навчання досвід студента стає джерелом пізнання. Інноваційні підходи передбачають, що критерієм результативності науково-педагогічної діяльності є не рівень знань, а наукове оволодіння знаннями, набуття індивідуального досвіду, розвиток здібностей особистості студента.

Усі сучасні новації ми прагнемо використовувати в навчальному процесі під час вивчення дисципліни «Регіонально-просторовий розвиток України». Результатом успішних інновацій є глибокі знання студентів та активна участь їх у наукових студентських і науково-практичних конференціях.

*Бульбенюк С.С., к.політ.н., доцент,
кафедра політології та соціології*

СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ ЗАВДАНЬ ВИКЛАДАННЯ НАУКИ «ПОЛІТОЛОГІЯ»

Одним з головних напрямів трансформації змісту та технологій освітньої діяльності на сучасному етапі розвитку має стати посилення прикладного значення викладання наук соціально-гуманітарного циклу, з одного боку, та необхідність розширення наукової складової навчальних програм з урахуванням найновітніших напрацювань вітчизняних і зарубіжних учених, з іншого. Саме цими вимогами були зумовлені зміни, що вносилися у пакет документів (до «Робочої навчальної програми» та «Методичних матеріалів») з науки «Політологія».

Так, навчальний курс було доповнено темою «Політична модернізація», зміст якої спрямований на ознайомлення студентів з базовими політологічними концепціями модернізації як одного з провідних соціополітичних процесів сучасності, окрема увага звертається на розгляд специфіки перебігу модернізаційних процесів у сучасній Україні. До того ж, окремими темами зроблено значимі для формування громадянської свідомості студентів наукові проблеми — це теми «Політичні режими: історія і сучасність» і «Політичні еліти та політична опозиція», вивчення яких покликано не тільки ознайомити студентів з найновітнішими науковими підходами до аналізу зазначеної проблематики, але й сприяти розвитку у студентської молоді практичних навичок раціонально-критичного осмислення базових політичних процесів і явищ сьогодення. Доопрацьовано і доповнено теми «Політична система та громадянське суспільство» та «Політичні партії, громадські організації і групи тиску як суб'єкти політики», які є надзвичайно важливими з огляду на завдання важливості формування у студентів у процесі студіювання науки «Політологія» техніки і методики, процедурно-організаційних навичок реалізації своїх політичних прав і свобод, зокрема: ведення політичних дискусій і переговорів; розширення можливостей соціальної і політичної освіти та саморозвитку; формування засад здійснення усвідомленого політичного вибору в електоральному процесі; усвідомлення власної громадянської позиції та вміння її відстоювати законним шляхом.

У процесі доопрацювання пакету документів з науки «Політологія» авторами було враховано зростання вимог у поширенні політичних знань, у вдосконаленні механізмів політичної соціалізації молоді. Адже викладання політичних знань нині вимагає не тільки суто політологічного, але й соціологічного, економічного, правового, історичного, культурологічного аналізу. Тому у подальшій роботі мають бути поглиблені міждисциплінарні зв'язки з іншими кафедрами університету з метою активізації процесів інтеграції й кооперації соціально-гуманітарних наук. Варто особливу увагу, на нашу думку, привернути до вдосконалення і суто науково-дослідницької, і навчально-викладацької методології соціально-гуманітарних наук загалом та політології зокрема. Доречним уявляється застосування при підготовці лекційних і практичних занять емпірико-дедуктивного методу політичної теорії, який, за словами авторитетного вітчизняного фахівця В. Храмова, має складатися з чотирьох компонентів: 1) базових теоретичних понять; 2) змінних; 3) номологічних суджень (теоретичних законів); 4) логічної форми [1, с. 653]. Це, безумовно, сприятиме не лише поглибленню теоретичної підготовки студентів з науки «Політологія», але й формуванню у них основ аналітичного мислення та дослідницької роботи, що є важливим для сучасних фахівців у будь-якій царині професійної діяльності.

Література

1. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. — 2-е вид., доп. і перероб. — К. : Генеза, 2004. — 736 с.